

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Sacramentis In Genere

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

II. Sententia hæreticorum de efficacia Sacramentorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53925](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53925)

fide actuali salubriter percipere Sacramentum, quia non ponunt obicem contrariæ cogitationis: putauerint, eandem esse rationem paruulorum & adultorum.

Sed friuolæ, immò etiam falsæ sunt istæ causæ. Nam omnes Theologi in 4. distinct. 4. distinguunt Sacramentum à re Sacramenti; & docent, Sacramentum etiam sine fide & pœnitentia posse recipi, non autem rem Sacramenti, id est, gratiam. Præterea Concilium Tridentinum, sess. 7. canon. 13. de Baptismo, docet, Baptismum paruulis prodesse sine actuali ipsorum fide; & tamen sess. 6. cap. 6. & 8. & sess. 14. cap. 4. & alibi, docet, in adultis necessariò requiri fidem & pœnitentiam, vt iustificari possint; & semper Ecclesiam Catholicam ita sensisse.

CAPVT SECVNDVM.

Sententia hæreticorum de efficacia Sacramentorum.

VANTVM ad SECVNDVM, antiqua fuit hæresis Messalianorum, ante annos M.C. qui docebant, Sacramentis Baptismi, Eucharistiæ, & alijs non iustificari homines, sed solis precibus. Ita refert Ioannes DAMASCENVS in libro de hæresibus; *Baptismum inquit, hominem non perficere, nec diuina Sacramenta accepta animi sordes expiare, sed solus preces, quæ ab illu rectè fundantur*, Armeni quoque & noui quidam Cathari, si Guidoni credimus, negabant, Sacramenta gratiam conferre.

Sed his omissis, Lutherani de hac re interdum ita scribunt, vt videantur à Catholicis non dissentire, interdum autem apertissimè scribunt contraria. Semper tamen in eadem sententia manent, quæ est, Sacramenta non habere immediatè vllam efficientiam respectu gratiæ, sed esse nuda signa: tamen mediatè aliquid efficere, quatenus videlicet excitat, vel alunt fidem, quæ homines iustificat, quod tamen ipsum, id est, excitare fidem, non faciunt nisi representando. Volunt enim eodem modo cõcurrere ad iustificationem Sacramenta, quo Prædicatio verbi, nisi quod prædicatio adhibetur auribus, & per auditum excitat fidem; Sacramenta adhibentur oculis, & per visum excitant etiam fidem.

M 4

Hanc

Hanc sententiam initio Lutherus & Philippus nudè proponerant, atque apertè dicebant quod sentiebant, nimirum Sacramenta nihil efficere. Sunt autem loca NOTANDA contra Kemnitium, qui impudentissimè in 2. parte Exam. pag. 111 dicit Lutherum seriò & semper improbasse in Sacramentis prophanam illam sententiam; *Quod Sacramenta non sunt organa, & causa instrumentales gratiæ, sed solum instar picture & commonefaciant, & excitent fidem* Hæc ille.

Audiamus nunc Lutherum, Anno M. D. XX. in lib. de captivitate Babylon cap. de Baptismo: *Baptismus, inquit, neminem iustificat, nec ulli prodest; sed fides in verbum promissionis, cui additur Baptismus: hæc enim iustificat.* Et ibidem: *Ideo Deus qui nos nunc per Baptismum, & panem saluat, saluavit Abel per sacrificium, Noë per Arcam, Abraham per Circumcisionem, & alios omnes per sua signa.* Et paulò infra numerat inter Sacramenta veteris legis, quæ non vult esse inferiora Sacramentis novæ legis, quoad efficaciam, signum datum Gedeoni in rore & vellere; & signum datum Manue in sacrificio & signum oblatum Achaz ab Isaia capite septimo, & concludit: *Nostri & Patrum signa, seu Sacramenta habent auctoritatem verum promissionis, quod fidem exigit, & nullo modo alio impleri potest; ideo sunt signa, seu Sacramenta iustificationis, quia sunt Sacramenta iustificationis fidei, & non operum: & tota eorum efficacia est ipsa fides, non operatio. Qui enim fides credit, & implet ea, etiã si nihil operetur.* Et infra. *Nec potest esse potest, Sacramentis inesse vim efficacem iustificationis, seu esse signa efficacia gratiæ: hæc enim omnia dicuntur in iudicium fidei.* Item anno M. D. XXI. in assert. 1. articuli ita scripsit: *Nos dicimus, nec novi, nec veteris Testamenti Sacramenta, sed solam fidem iustificasse.* Item anno M. D. XXIII. in lib. contra Cochleum: *Non potest vlla pars iustificationis tribui Baptismo; alioqui si vlla parte iustificaret, non liceret negare Baptismus sine fide iustificare: cum autem ei denegetur, fidei rectè relinquatur.*

Philippus Melanchthon in locis editis anno M. D. XXII. cap. de signis, horrendum esse dicit errorem Scholasticorum, quod Sacramenta iustificent, & addit: *Non iustificant signa, ut Apostolus ait, Circumcisio nihil est: ita Baptismus nihil est, participatio mensæ Domini nihil est; sed testes sunt: &c.*

videt diuinæ voluntatis ergate. Idem etiam in Apologia anno M. D. XXX. edita, ad artic. 13. dicit, Sacramentum esse signum promissionis, ac veluti picturam verbi, & in libro contra Anabaptistas: *Sicut voluntas Dei ostenditur in verbo, seu promissione, ita etiam ostenditur in signo tanquam in pictura.* Et infra, *Prodest et hoc moneri, Sacramenta non iustificare.* Vbi vides illam ipsam similitudinem picturæ, quam tanto opere execratur Kemnitiuſ, & tamen profiteretur se Apologiæ huius sectatorem in ipſo principio, 2. part. Examiniſ.

Lutherum & Philippum ſequuti ſunt Sacramentarij, ex quibus Calvinuſ lib. 4. Inſtitutionum, cap. 14 §. 6. vtitur eadem ſimilitudine picturæ, & §. 17. *Fixum, inquit, maneat, non eſſe aliis Sacramentorum, quàm verbi Dei partes: quæ ſunt offerre nobiſ, ac proponere Chriſtum, et in eo cæleſtiſ gratiæ theſauſos.* Et infra: *Cauendum præterea, inquit, ne in erroreſ nos abducant, quæ ad amplificandam Sacramentorum dignitatem paulò magnificentiuſ à veteribuſ ſcripta ſunt: ut ſcilicet arbitremur, latentem aliquam virtutem Sacramenti annexam, affixamq; eſſe, quo ipſa per ſe Spirituſ ſanctiſ gratiam nobiſ conferant, cum hoc tantum illiſ diuiniſ iniunctum ſit munuſ, teſtificari nobiſ ac ſancire Dei in noſ beneuolentiã.* Et infra, *Sacramenta id ſunt nobiſ à Deo, quòd ab hominibuſ rerum lætarum nunciuſ, vel arrhæ in pactuſ ſancienduſ; ut potè quæ non à ſe quidem largiantur aliquid gratiæ, ſed renunciant, et oſtendant, atque (ut ſunt arrhæ et reſſeræ) rata apud noſ faciunt, quæ diuina largitate nobiſ donata ſunt.* Et §. 18. vtitur exemplo iridiſ & velleriſ Godconiſ, atque aliſ, quibuſ vtebatur Lutheruſ

Porrò idem Lutheruſ in libriſ poſterioribuſ conuictuſ (ut veriſimile eſt) argumentiſ Catholicorum, longè aliter ſcripſit. Nam in homilia 1. de Baptiſmo, quam anno M. D. XXXV. edidit, circa principiuſ 2. part. ita habet: *Ad hoc inſtitutuſ eſt Baptiſmuſ, ut nobiſ ſeruiat, nobiſ proſit, nobiſ donec, non aliquid carnale, vel corporale, ſed æternam gratiam, æternam mundiciã, et ſanctitatem, æternam vitam.* Et in homil. 2. de Baptiſmo. quam habuit anno M. D. XL. *Non poteſt, inquit, non id operari Baptiſmuſ, ad quòd inſtitutuſ eſt, videlicet regenerationem et renouationem Spirituſ ſancti.* Et infra: *Tantam virtutè et energiã habet Baptiſmuſ, ut*

homo, qui in peccatū conceptus et natus est, regeneretur corā Deo, et qui ante ad mortem erat damnatus, iam sit Filius Dei. Quis hanc gloriam et virtutem sacrosancti Baptismi sensibus, cogitatione, intellectu humano assequi, et percipere potest? Et infra: Voluit Ioānes hīs verbis significare, Baptismi tam efficacē, ac tantā virtutē esse, ut peccata abluere, mortem submergere et suffocare, et omnia vitia et sordes sanare et mundare posset.

Hunc modum loquendi imitantur recentiores Lutherani, atque imprimis Kemnitius. Nam in 2. parte Examinis, pag. 98. vbi citasset aliquot Scripturas pro efficacia Sacramentorum contra Anabaptistas & Sacramentarios, ita subiungit: *Hæc manifestissima testimonia, quæ Sacramentis efficaciam tribuunt, et qualis ea sit, explicant, nō sunt per tropos pervertenda à simplici, et genuina significatione, quam propria vocabulorum significatio præbet: et ita veteres hæc testimonia simpliciter, sicut sonant, intellexerunt.* Et pag. 101. *Sacramenta sunt causæ instrumentales, ita quod per illa media, seu organa Pater vult gratiā suam exhibere, donare, applicare. Filius meritū suum communicare credentibus; Spiritus sanctus efficaciam suam exercere ad salutem omni credenti.* Hæc ille: qui certè Catholicissimè loqui videtur. Calvinus quoque nō rarò ita loquitur, ut loquuntur Catholicī. Nam in Ant. Concil. sess. 7. can. 5. sic ait: *Semper memoria repetendū est, Sacramenta nihil, quam instrumentales esse conferendā nobis gratiæ causā.* Et can. 6. *Si qui sint, qui negent, Sacramenta contineri gratiam, quam figurant, illos improbamus.*

Veruntamen nec Lutherus, nec Calvinus, nec Kemnitius recedit à prima illa sententia, quæ nihil reuera tribuit Sacramentis efficientiæ. Nam cum dicunt, Sacramenta esse causās instrumentales, & conferre gratiam, & esse efficaciam, semper intelligunt, mediante fide, ita ut ipsa nihil aliud agant, nisi excitare, vel nutrire fidem, quæ sola iustificat.

Nam idem Calvinus ibidem can. 5. explicat, quomodo Sacramenta sint causæ instrumentales gratiæ, ac dicit, tunc demum Sacramenta suum effectum habere, si fidei seruiant. Et can. 8. dicit, eodem modo efficere in nobis gratiam Sacramenta, quo efficit verbum Dei prædicatum. At certum est, verbum non efficere, nisi excitando, vel nutriendo fidem. Deniq; Theodorus

doctor Beza (vt supra notauimus) in lib. de summa rei Sacramentariae, q. 1. ita explicat Caluini praeceptoris sui sententiam: *Vnde de efficacia, inquit, illa Sacramentorum? à Spiritus sancti operatione in solidum, non autem à signis, nisi quatenus externis illis obiectis interiores sensus mouentur.*

Kemnitius quoq; pag. 101. & sequent. explicans accuratè, quemadmodum sint efficacia Sacramenta, tandem concludit esse efficacia, eo modo, quo ipsa promissio, seu promissionis verbū. Et pag. 102. *Verbum, inquit, et Sacramenta monstrant nobis, ubi fides debeat quaerere, et ubi posuit inuenire Christum Mediatorem, Patrem et Spiritum sanctum.* Et pag. 105. explicans, quomodo fides in Sacramentis iustificet: *Non est sensus, inquit, quòd fides gratiam accipiat sine medio aut organo verbi et Sacramentorum: obiectum enim fidei est verbum et Sacramenta, immò in verbo et Sacramentis verum fidei obiectum est Christi meritum, gratia Dei, et efficacia Spiritus: et fides idèd iustificat, quia illa in verbo et Sacramentis apprehendit et accipit, et hoc sensu sicut fidei verbi, ita etiam fides Sacramenti, dicitur iustificare.* Hæc ille.

Denique quibuscūque verbis Catholicorum vtantur Lutherani, non possunt tamen vllò modo sentire, quod nos sentimus, Sacramenta esse veras & immediatas causas iustificationis, nisi recedant à primo illo suo principio; Sola fides iustificat: quod hactenus non fecerunt.

CAPVT TERTIVM.

Quòd Sacramenta ex opere operato conferant gratiam, ex Scripturis probatur.

PROBANDVM iam superest; Sacramenta esse veras causas instrumentales gratiæ; ac ne frustra laboremus, demonstrandum est simul, aliter esse causam Sacramenta, quàm concionem. Nam ad omnia testimonia nostra respondere solent, Sacramenta esse veras causas gratiæ, sed excitando fidem, quomodo etiam verbum Euangelij dicitur à Paulò Rom. 1. *Virtus Dei in salutem omni credenti.*

Adfe-